

Barbara Skoczyńska-Prokopowicz
Język niemiecki dla studentów administracji, prawa i nauk społecznych (Deutsch für Studenten der Verwaltungslehre, Rechts- und Sozialwissenschaften)
Rzeszów: UR 2015

Recenzowana praca Barbary Skoczyńskiej-Prokopowicz wypełnia niszę w zakresie niemieckiego języka specjalistycznego dotyczącego podstaw prawa dla studentów prawa, administracji i politologii. Można powiedzieć, że tytuł tej publikacji powinien brzmieć następująco: *Niemiecki – teksty i ćwiczenia: podstawy prawa dla studentów prawa, administracji i politologii (Deutsch – Texten und Übungen: Grundlagen des Rechts für Jura- Und Verwaltungstudenten sowie für Studenten der Politikwissenschaft)*. Trzeba wyraźnie zaznaczyć, że to opracowanie zawiera błąd już w samym niemieckim tytule, ponieważ słowo »Rechtswissenschaften« jest niezmiernie rzadko używane w języku niemieckim dla nazwania kierunku prawa. Popularniejszą, bardziej znaną i powszechnie używaną formą jest »Jura« lub »Jus« (o czym mowa będzie poniżej). Podobnie ma się sprawa z terminem »Verwaltungslehre« lub »Verwaltungswissenschaften«, który jest mniej przydatny niż pojęcie »Verwaltung«.

Publikacja ta koncentruje się wokół podstawowych informacji o prawie, jakie posiadli studenci pierwszych lat studiów prawniczych z położeniem szczególnego nacisku na podstawy prawa i prawo konstytucyjne. O ile idea tej pracy jest trafna, o tyle została ona niewłaściwie zrealizowana. Potwierdza to wiele argumentów, z których przytoczę poniżej tylko te najważniejsze. Opracowanie to nie zawiera wykazu ani literatury podstawowej, ani literatury uzupełniającej, który powinien być umieszczony na początku książki lub na jej końcu. Mimo że w recenzowanej pracy podaje się niekiedy informacje, które nie są powszechnie znane, to nie używa się w niej żadnych przypisów lub cytowań. Ponadto wła-

ściwe zrozumienie treści zawartych w tej książce jest możliwe jedynie przy założeniu, że student nie tylko posiadał wiedzę obejmującą II rok studiów prawnych, lecz także opanował stosowny poziom znajomości języka niemieckiego (przynajmniej B2). Co więcej, wiele sformułowań użytych w książce pozostawia wiele do życzenia, gdyż na ich podstawie jest widoczne, że praca została napisana przez autora posługującego się na co dzień językiem polskim jako językiem ojczystym. Jest tak dlatego, ponieważ przeciętny niemiecki student prawa nie użyłby większości sformułowań, które można odnaleźć w tekście tej pracy lub wyraziłby to w inny sposób. Dla przykładu: autorka posługuje się pojęciem »Verfassung«, nie zdając sobie najwyraźniej sprawy w tego, iż co prawda słowo »Grundgesetz« jest jego synonimem, ale historycznie jest ono zdecydowanie bardziej poprawnym zwrotem, gdy mowa jest o niemieckiej konstytucji (np. s. 20, 25, 30). Innym przykładem na potwierdzenie powyżej podanej tezy jest użycie *Im Namen des Volkes ergeht folgendes Urteil* (s. 46), zamiast *Im Namen des Volkes (...) hat (...) für Recht erkannt (...)*, dla standardowego zwrotu zawartego w ogłaszającym wyroku.

Omawiane opracowanie zawiera także inne błędy merytoryczne wskazujące na to, że autorka nie posiada przygotowania prawniczego takie, jak np. używa ona (s. 13) »Verfassungsgeber« na określenie »ustawodawca«, podczas gdy poprawnie powinna podać »Gesetzgeber«. Podobnie »Vergehen« tłumaczy ona jako »wykroczenie«, gdy poprawnie jest »występek« (s. 55). Warto podkreślić także to, iż autorka używa w pracy informacji, których prawdziwość jest wątpliwa, jak np. to, że demokracja w Niemczech jest stosunkowo niedawnym osiągnięciem (s. 9) lub to, iż *Hartz-IV* jest typowym zasiłkiem dla bezrobotnych (s. 23).

Wątpliwości budzi także to, czy mamy do czynienia z językiem niemieckim-niemieckim, szwajcarskim-niemieckim, austriackim-niemieckim itd. Autorka wątpliwości tych nie rozstrzyga. Przecież powszechnie wiadomo, iż nie istnieje język niemiecki w ogólności, lecz jedynie warianty języka niemieckiego wyliczone przykładowo powyżej. Rozwiązanie tych wątpliwości jest o tyle ważne, że zarówno w Niemczech, jak i w Szwajcarii, Austrii, Luksemburgu i Lichtensteinie mamy do czynienia z różnymi systemami prawa, a w związku z tym z odmiennym słownictwem prawniczym specyficznym dla każdego z tych systemów prawa oraz języka prawnego i prawniczego. O ile w Niemczech przyjął się termin »prawo« jako kierunek studiów nazywać »Jura«, o tyle w Austrii i w Szwajcarii najczęściej korzysta się z pojęcia »Jus«. Nieco podobnie

ma się sprawa z pojęciami »Totschlag« (Niemcy) i »vorsätzliche Tötung« (Szwajcaria), które używa się synonimicznie, mimo że wiążą się one z różnym wymiarem kary.

Zdziwienie może budzić to, iż autorka (s. 8) poleca czytelnikowi jedynie ogólny słownik języka niemieckiego, nie wskazując na słowniki specjalistyczne dla prawników, których jest wiele na polskim rynku wydawniczym¹. Ponadto, autorce zapewne nie są znane powszechnie używane specjalistyczne słowniki skrótów prawniczych², albowiem powołuje się ona wyłącznie na ogólny słownik skrótów. Warto więc, aby w kolejnym wydaniu podręcznika z ćwiczeniami do niemieckiego języka prawnego i prawniczego autorka wzięła pod uwagę wskazane powyżej błędy i niedociągnięcia oraz rozszerzyła zakres tematyczny o inne niewymienione w tym opracowaniu zagadnienia istotne w edukacji prawniczej, specyficzne dla niemieckojęzycznego obszaru prawa (np. zagadnienia z teorii prawa). Z typowo językowego punktu widzenia wymaga dopracowania także strona techniczna, tj. na przykład warto by zaznaczyć w publikacji nietypową odmianę niektórych czasowników lub wprowadzić liczbę mnogą dla rzeczowników i dopełniaczy.

Marek Zieliński

LL.M. (LMU Munich), *fellow* Daimler
und Benz Stiftung, Ladenburg (Niemcy)
mrziel@o2.pl

¹ Patrz np. *Słownik prawniczo-handlowy: polsko-niemiecki, niemiecko-polski*, t. 1–2, Iwona Kienzler, Warszawa: Morex 2000; *Słownik terminologii prawniczej i ekonomicznej niemiecko-polski*, Wacław Skibicki, wyd. 3, Warszawa: Wiedza Powszechna 2000; *Polsko-niemiecki słownik prawniczy*, Jerzy Pieńkos, Kraków: Zakamycze, 2002; *Wielki słownik ekonomiczno-prawniczy niemiecko-polski polsko-niemiecki*, Włodzimierz Brzeziński, Gdynia: Lingwa 2011; *Słownik języka prawniczego i ekonomicznego: polsko-niemiecki, niemiecko-polski*, t. 1–2, Alina Kilian, Agnieszka Kilian, wyd. 3, Warszawa: Wolters Kluwer 2014.

² Zob. np. *Abkürzungs- und Zitierregeln der österreichischen Rechtssprache und europarechtlicher Rechtsquellen (AZR): samt Abkürzungsverzeichnis*, begr. von Gerhard Friedl und Herbert Loebenstein, hrsg. von Peter Dax, Gerhard Hopf, unter Mitarb. von Elisabeth Maier, wyd. 7, Wien: Manz, 2012; *Abkürzungsverzeichnis der Rechtssprache*, begr. Hildebert Kirchner, bearb. von Eike Böttcher, wyd. 8, Berlin [i in.]: De Gruyter, 2015.